

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
IRM: 33-104, 33-140 IRM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@ork.police.hu

Szám: 32358/2008. RP.

**Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása**

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva, a panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület 156/2008. (XII. 17.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a panasznak a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog sérelme tekintetében

helyt adok,

míg minden egyéb vonatkozásban a panaszt

elutasítom.

A határozat ellen a Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére és (2) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól. A keresetlevelet a jelen határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani a Fővárosi Bírósághoz a Ket. 109. § (1) bekezdése, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése alapján.

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője (intézkedésre)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A bejelentő panaszában előadta, hogy 2008. szeptember 20-án, Budapesten, az V. kerületi Szabadság téren megrendezett tömegdemonstráción vett részt, amely körülbelül 18:20 órakor feloszlásra került. A panaszos – állítása szerint – a helyszín elhagyására vonatkozó felszólítást nem hallott a rendőrség részéről. Mivel nem követett el semmilyen jogellenes cselekményt, ezért leült a földre és mindkét kezét a magasba emelte. A panaszos elmondása szerint ekkor a következő események követték egymást. Előbb egy 12-16 fős rendőri egység haladt el mellette, akik közül valaki hátba rúgta, valaki pedig a fejére ütött. Egyik ütés sem volt nagy, fájdalmat nem okozott neki, csak „jelzésértékű” volt. Az elhaladó egységet több kutyás rendőr követte, akik két kutyát – amelyeken szájkosár volt – az ülő, kezeit magasba emelő panaszosra hosszú pórázon „ráengedtek”. Ennek következtében a panaszos mindkét lábszárán, illetve az arcán hámsérülések keletkeztek, amelyekkel azonban orvoshoz nem fordult, láttelelet azokról nem vetetett.

Az eset kapcsán nevezett a rendőri intézkedés miatt panasszal élt, és kérte, hogy ügyét a Független Rendészeti Panasztestület vizsgálja ki.

Álláspontom szerint a bejelentő panasza részben megalapozott.

II.

Döntésem meghozatala során figyelembe vettem a Független Rendészeti Panasztestület a bejelentő panasza kapcsán hozott állásfoglalását, az eset kapcsán keletkezett rendőri jelentéseket, a panaszos által mellékelte fényképfelvételt, valamint az általa tett telefonos bejelentések hanganyagát.

2008. szeptember 20-án, Budapesten, az V. kerületi Szabadság téren bejelentett tömegdemonstráció zajlott. A rendezvény – a BRFK Biztosítási Törzsének, valamint a Készenléti Rendőrség Parancsnokának jelentése szerint – hamarosan elveszítette békés jellegét, amikor az agresszívvé váló tömeg kövekkel, üvegekkel, Molotov-koktélokkal és más pirotechnikai eszközökkel kezdte dobálni a téren lévő rendőrsorfallat és megbontotta a felállított kordont. A helyszínbiztosítási parancsnok ezért 18 óra 25 perckor utasítást adott a tüntetés feloszlására, miután a tömeget jól hallhatóan felszólította a tér elhagyására a Bank utca irányába.

Az esemény során a BRFK Közrendvédelmi Főosztály Őr- és Kísérőőr-szolgálati Osztály Kutyás Alosztályának állománya rendezvénybiztosítási feladatokat látott el. Mivel a helyszín elhagyására vonatkozó rendőri felszólításnak többen nem tettek eleget, és ezzel továbbra is jogellenes magatartást tanúsítottak, ezért az egység utasítást kapott arra, hogy vegyen részt a Szabadság téren lévő füves terület kiürítésében. A csapaterős feladat ellátása során a járőrök egysoros vonalban haladtak, a 170 cm hosszúságú bőr pórázon vezetett szolgálati kutyák pedig a rendszeresített szájkosárral és védőmellénnyel voltak felszerelve.

A panaszban említett kutyát vezető járőr jelentésében leírja, hogy a tér kiürítése érdekében alkalmazott könnygáz hatása miatt a szeme erősen könnyezett. Ezért – a pórázát egyik kezéből a másikba átvéve – reflexszerűen az arcához kapott. A szolgálati kutya így a rendőr jobb oldalára került, majd hirtelen a földön ülő panaszos felé indult, mivel annak kiabálását és kezeinek felemelését – kiképzésének megfelelően – támadásnak vélte. Erre a mozdulatra azonban a pórázot tartó rendőr a lendületben lévő kutyát visszahúzta.

Megállapítom ugyanakkor, hogy a rendőr hibázott, amikor figyelmetlenségéből adódóan néhány pillanatig szabad mozgásteret engedett az általa vezetett kutyának. Az eset összes körülményét figyelembe véve – a járőr tömegoszlatásban vett részt, közvetlen parancsnoki utasítások szerint hajtotta végre feladatait, miközben a szemébe könnygáz került – álláspontom szerint a kutyát vezető rendőr szándéka nem irányult arra, hogy a kutya túlságosan közel kerüljön a panaszoshoz. E szituációt tovább nehezítette az, hogy a kutya – kiképzése következtében – a panaszos testhelyzetét (a kéz felemelését) támadó magatartásnak vélte.

A Szabadság téren tartott rendezvény – a rendőrökkel szemben tanúsított agresszív, támadó jellegű magatartás, a dobálás, pirotechnikai eszközök alkalmazása, stb. révén – békés jellegét elveszítette. A jogszerűen elrendelt oszlatást követően többen a környező utcák irányába távoztak, míg jó néhányan a közeli füves területen keresztül kívánták elhagyni a helyszínt. A rendőri biztosítás parancsnoka észlelte, hogy egyes személyek többször visszafordulnak, figyelik a csapatmozgást és ehhez igazítják elvonulásukat. A terület teljes kiürítésének ellenőrzése érdekében a parancsnok elrendelte, hogy a kirendelt állomány egy része alakzatban biztosítsa a tömeg távozását, melyben kutyás járőrök is részt vettek. Az egy soros vonalban, lassú tempóban haladó rendőrök előtt – a jelenlévők számára ismeretlen szándékkal – a panaszos leült a fűbe és felemelte mindkét kezét. A rendőrök nem kívántak vele szemben intézkedni¹, a szolgálati kutyának utasítást nem adtak. A fentebb már leírt körülmények folytán fordulhatott elő a hámsérülés – véletlen – okozása.

Döntésem során azt sem hagyhattam figyelmen kívül, hogy a panaszos a rendőri felszólítást követően ahelyett, hogy elhagyta volna a teret, passzívan ült a fűben, ami semmiképpen nem tekinthető a távozás általánosan elfogadott, tipikus formájának, a rendőri felszólításnak engedelmessé kívánó, jogkövető állampolgári magatartás tanúsításának. Ezzel nagymértékben hozzájárult a helyzet kialakulásához, viselkedését – a történetek tükrében – nem minden alap nélkül tekinthették volna a rendőrök provokációnak, passzív ellenszegülésnek.

A fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

¹ A helyszínen intézkedő parancsnok kellő „türelmet” tanúsított az oszlatáskor – ezzel is segítve a jogkövető állampolgárok távozását –, pedig a szükségesség-arányosság figyelembe vételével „határozottabb” fellépésről is dönthetett volna. A Rendőrség a korábbi hasonló események tapasztalatait, az Alkotmánybírósági határozatokból – más egyedi döntésekből, mint például a Bukta és társai v. Magyarország, 25691/04. számú, 2007. július 17-én, a strasbourgi Európai Emberi Jogok Bírósága által hozott ítélet – leszűrhető következtetéseket következetesen igyekszik figyelembe venni a hatályos jogszabályok alkalmazása során intézkedési gyakorlatában, hogy a rendezvények biztosítását, az esetleges oszlatásokat az állampolgárok elvárásainak, a jogállamiság keretei között hajthassa végre.

III.

A Panasztestület a bejelentő által 2008. szeptember 20-án előterjesztett panaszt megvizsgálta és a fent hivatkozott állásfoglalásában azt megalapozottnak találta. A Panasztestület az 1949. évi XX. Törvény, a Magyar Köztársaság Alkotmánya XII. fejezet 61.§ (1) bekezdés szerinti szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a 62. § (1) bekezdés szerinti gyülekezési jog gyakorlásához fűződő jog, valamint a 70/D.§ (1) bekezdés szerinti legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog súlyos sérelmét állapította meg.

A Panasztestület – fent hivatkozott – első két megállapításával az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

A gyülekezési jog alkotmányjogi szabályozását a hatályos Alkotmány 62. §-a és a Gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (továbbiakban: Gytv.) tartalmazza. A Gytv. leszögezi, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében kizárólag békés rendezvények tarthatók, annak következtében nem valósulhat meg bűncselekmény vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívás, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével sem².

Ezt az elvet támasztja alá a jogalkotó azzal is, hogy megtiltja a rendezvényen résztvevőknek a fegyveresen vagy felfegyverkezve³ történő megjelenést⁴. Kiemelendő, hogy már egyetlen személy ilyen módon történő megjelenése is a tilalom megszegését eredményezi.⁵

A Gytv. 14. § (1) bekezdésének első és második fordulata úgy rendelkezik, hogy amennyiben a gyülekezési jog gyakorlása bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósít meg, valamint ha mások jogainak és szabadságának sérelmével jár, úgy a rendőrség köteles a rendezvényt felosztatni⁶. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati szabályzat) 74.§ (1) bekezdése szerint

² A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 2. §-a szerint:

„(1) A gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (a továbbiakban együtt: rendezvény) tarthatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kinyilváníthatják.(...)”

(3) A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.”

³ A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 15. § b) pontja szerint:

„(...)fegyveresen jelenik meg a rendezvényen az, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, felfegyverkezve pedig az, aki erőszak vagy fenyegetés alkalmazása érdekében az élet kioltására vagy testi sértés okozására alkalmas eszközt tart magánál.”

⁴ A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 12. § (2) bekezdése szerint: „A rendezvényen résztvevők nem jelenhetnek meg fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve.”

⁵ A rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 14. §-a szerint: „A rendezvény a Törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott tilalomba ütközik, ha a rendezvényen akár egy személy is fegyveresen vagy felfegyverkezve jelenik meg.”

⁶ A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (1) bekezdése szerint: „Ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. § (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt bejelentés nélkül, a 7. § a) és b) pontjában foglaltaktól eltérően vagy tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja.”

a csapaterő kirendelésére jogosult rendőri vezető intézkedik a tömegoszlatásra – a fenti feltételeket kibővítve – abban az esetben is, ha a tömeg jogellenes magatartást tanúsít⁷.

A jelentések tanúsága szerint 2008. szeptember 20-án a rendezvény elveszítette békés jellegét, amikor a felfegyverkezett résztvevők az élet kioltására, valamint testi sértés okozására alkalmas – fentebb már említett – eszközökkel közvetlen támadást intéztek a helyszínt biztosító rendőri egységek ellen. Ennek során több rendőr megsérült és jelentős kár keletkezett anyagi eszközökben. Agresszív, jogellenes magatartásuk megteremtette azokat a jogszabályi feltételeket, amelyek alapján megállapítható⁸, hogy alapvető jogot sértő visszásság nem történt, amikor a rendőrség a demonstráció feloszlátása mellett döntött.

A rendezvény biztosítását végző rendőrség akkor látja el e feladatát jogszerűen és szakszerűen, ha indokolt esetben döntést hoz a tömeg feloszlátásáról. Mivel a rendezvényen olyan események történtek, ami alapján ez az indok fennállt, ezért álláspontom szerint a panaszosnak sem a gyülekezés szabad gyakorlásához fűződő, sem a szabad véleménynyilvánításhoz való alkotmányos joga nem szenvedett sérelmet.

Nem értek egyet a Panasztestület azon véleményével, mely szerint „A rendőrség nem alkalmazhat a békés tüntetőkkel szemben olyan eszközöket, amelyek félelemkeltéssel kívánják a demonstrációtól távol tartani, így az ugyan komolyabb sérüléseket nem okozó, mégis az üllő, kezét magasba tartó panaszos rendőr kutyája általi feldöntése egyértelműen alkalmasnak mutatkozik erre.”

Az Rtv. 50. §-a⁹, valamint a Szolgálati szabályzat 62. §-a¹⁰ egyértelműen felhatalmazza a rendőrséget arra, hogy ilyen és hasonló körülmények között a szolgálati

⁷ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 74.§ (1) bekezdése szerint: „Ha jogszabály a tömeg feloszlátását a Rendőrség számára kötelezővé teszi (gyülekezési törvény 14. §), vagy tömeg jogellenes magatartást tanúsít, a csapaterő kirendelésére jogosult rendőri vezető intézkedik a tömegoszlatásra.”

⁸ Lásd. Dr. Szabó Máté, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa az OBH 5266/2008. számú jelentése

⁹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 50. §-a szerint:

„(1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem osztható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétoszlátásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.”

¹⁰ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 62.§-a szerint:

„(1) A rendőr a szolgálati kutyát az Rtv. 50. §-ban meghatározott feltételek szerint alkalmazhatja:

a) pórázon vezetve, szájkosárral ellátva,

b) póráz nélküli, szájkosárral ellátva,

c) pórázon vezetve, szájkosár nélküli,

d) szájkosár és póráz nélküli.

(2) A rendőr csak kiképzett, egészséges, ápolat és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

(3) A rendőr a szolgálati kutyát nyilvános helyre feladata ellátása céljából viheti be.”

kutyát – bizonyos esetekben akár még szájkosár és póráz használata nélkül is – alkalmazza, mint kényszerítő eszközt. Egy tömegrendezvényen, melyen a rendőrség – a jogszabályban meghatározottak szerint – biztosítási feladatokat lát el, a hétköznapi, jogkövető ember számára nem kelthet félelmet a rendőr felszerelése (a járőr szíján levő fegyver, bilincs, gáz-spray, szolgálati kutya). Aggályos azt kijelenteni, hogy a kutyás járőrök látványa félelmet kelt azokban az emberekben, akik a rendezvényen részt vesznek, tekintettel arra is, hogy ebben a vonatkozásban az egyes egyének ingerküszöbe változó.

A panasz tárgyává tett esettel kapcsolatban fel kívánom hívni a figyelmet arra, hogy az elmúlt években létrejött az állampolgárok között egy olyan kör, akik életcéljuknak tekintik, hogy a rendőröket – akár provokáció árán is – jogsértésre készítsék. A Magyar Köztársaság Rendőrségének elsődleges fontosságú feladata, hogy biztosítsa és védje az ország állampolgárainak jogait és törvényes érdekeit, ennek azonban a Rendőrség nem tud maradéktalanul eleget tenni, ha az érintettek maguk akadályozzák, illetve hátráltatják ebben.

A Független Rendészeti Panasztestület állásfoglalásának egyéb megállapításával messzemenően egyetértek.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmánya, az 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 61. § (1) bekezdése, a 62.§ (1) bekezdése, valamint 70/D. § (1) bekezdése;
- a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdése és (2) bekezdése, 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 50. §-a, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (1)-(5), valamint (7) és (9) bekezdései;
- a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése;
- a Gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 2. § (1) és (3) bekezdése, 12.§ (2) bekezdése, 14.§ (1) bekezdése, valamint 15.§ b) pontja;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet 62. §-a, valamint 74.§ (1) bekezdése;
- A rendezvények rendjének biztosításával kapcsolatos rendőri feladatokról szóló 15/1990. (V. 14.) BM rendelet 14. §-a.

Budapest, 2009. február ,, ,,,

Dr. Bencze József r. altábornagy